

DE EUCHARISTIE EN SOCIALE ZENDING

MGR. FRENCKEN EN DE CATECHISTEN

In zijn encyclolek 'Sacramentum caritatis' over de eucharistie spreekt paus Benedictus XVI over "de sociale zending die vervat is in de eucharistie en die niet alleen de grens tussen de Heer en ons wil openscheuren, maar bovenal ook de grenzen die ons van elkaar scheiden" (nr. 66). Het sacrament en de sociale leer van de Kerk zijn ten diepste met elkaar verbonden.

In de geschiedenis van het bisdom van Breda komen drie sociale zending en eucharistische spiritualiteit heel concreet samen in de persoon van de Bredasse priester mgr. F.B.J. Frencken (1886-1946).

Frans Frencken werd in 1886 geboren in Oosterhout en was van goede komaf. In 1910 wijdde bisschop Leijten hem tot priester. Na een heel korte kapelaanstijd in Lamswaarde ontving hij een benoeming op het kleinseminarie De Ypelaar. Frencken bleef tot 1926 leraar op het kleinseminarie. In dat jaar benoemde bisschop Hopmans hem tot directeur

van de Eucharistische Werken in het bisdom Breda.

Als leraar op het kleinseminarie werd hij geraakt door de gevolgen van de industrialisatie in West-Brabant. Jonge meisjes trokken vanaf hun veertiende jaar naar fabrieken om daar te werken. Tijdens het reizen naar en van het werk en gedurende de pauzes slenterden deze meisjes over straat. Frencken maakte zich vooral zorgen over de godsdienstige mentaliteit van deze meisjes. Hij wilde hen vormen tot goede moeders als de spil van het huisgezin.

De samenleving kon naar zijn opvatting enkel verbeterd worden door middel van een algehele hervorming op religieuze grondslag.

Dit sloot aan bij de ideeën van de 'Eucharistische Kruistocht'. Deze beweging zette zich ervoor in om het geestelijk terrein dat door de ontkerkelijkheid verloren was gegaan te herwinnen. Doordat de massa God had verlaten ontstond maatschappelijk onrecht dat

alleen door voortdurend contact met Christus in de eucharistie kon worden opgelost. De stroming sloot aan bij de hernieuwde aandacht voor de eucharistie in het begin van de twintigste eeuw. Juist toen spoorde Pius X de gelovigen aan veelvuldig te communiceren.

Niet toevallig op Witte Donderdag, de dag waarop de Kerk de instelling van de eucharistie viert, 1920 richtte Frencken in een huisje op het Bredasse Begijnhof het 'Maria-liefdewerk' op. De leden wilden leven in de geest van Maria. Op een zolderkamer in een ongereputeerde buurt van Breda vingen ze verwaarloosde kinderen op. Jongens en meisjes uit wat betere families mochten op het Begijnhof komen. Even later verbond Frencken dit Maria-liefdewerk met de Eucharistische Kruistocht (EK) en richtte hij een afdeling van catechisten op.

Omdat Frencken buiten de geijkte parochiestructuren om werkte, kwamen enkele Bredasse pastoors in verzet. Na door de bisschop gekeurde de bisschop in 1922 de statuten van de Eucharistische

Kruistocht goed en kon het werk van Frencken een hoge vlucht nemen. Vanaf 1923 richtte Frencken EK-clubjes op voor jonge arbeiders. Hij kreeg hierbij royale steun van de werkgevers.

Om de meisjes tijdens de lunchpauzes op te vangen, kwamen er EK-huizen die beschikten over een huiskapel. Na werkdag organiseerde Frencken cursussen over het huishoudelijk werk, naaien, hygiëne en het moederschap. Frencken vond jonge vrouwen bereid deze taken op zich te nemen.

Uit deze groep jonge vrouwen kwam de Vereniging van de Catechisten voort. Deze werd in 1928 opgericht.

Buiten het werk in de EK-huizen begon deze vereniging ook met het wijkwerk en gezinsbegeleiding. De catechisten startten in 1931 met een School voor Sociale Bedrijfsleiding, een voorloper van de sociale Academie Markendaal, die sinds 1986 als sector Sociaal Agogisch Onderwijs deel uitmaakt van de Hogeschool West-Brabant, de huidige Fontys-Hogeschool.

De catechisten zijn op veel plaatsen in het bisdom en daarbuiten actief geweest. In hun spiritualiteit stonden de aanbidding en de veelvuldige communie centraal, volgens de gedachte dat we ons door de communie verenigen met Christus om in gemeenschap met Hem te leven en onderling één te zijn. De naastenliefde vloeit voort uit de liefde tot God.

Voor de catechisten betekende dit dat de liefde tot God zich moest uiteten in goedheid, respect voor de persoon van de ander, in rechtvaardigheid, barmhartigheid en trouw. Zo werden eucharistie en de sociale leer daadwerkelijk en concreet met elkaar verbonden.

Hans de Jong

Bronnen:
F.J.J. Glorius, F.B.J. Frencken en de katholieke jeugdvereniging 1927-1940. Tilburg, 1979.

Marjet Derks, José Eijt. Gezonde gezinnen: sociaal werk door de Vereniging van catechisten, 1928-2003. Nijmegen, 2003.